

Medical Ethics and Law
Research Center

Tārīkh-i pizishkī i.e., Medical History

2024; 16: e29

Shahid Beheshti
University of Medical Sciences

Herbal Treatments for Eczema with an Approach to the Second Book of Ibn Sina's Qanoon

Hanie Esmaeli¹, Shirin Fahimi¹, Maryam Jahandideh^{1*}, Shadi Sarahroodi², Solmaz Ghaffari³

1. Department of Traditional Pharmacy and Persian Medicine, Faculty of Pharmacy and Pharmaceutical Sciences, Tehran Medical Sciences, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

2. Department of Pharmacology and Toxicology, School of Pharmacy, Islamic Azad University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

3. Department of Pharmaceutics, Faculty of Pharmacy and Pharmaceutical Sciences, Islamic Azad University, Tehran Medical Sciences University [IAUTMU], Tehran, Iran.

ABSTRACT

Background and Aim: Eczema, or dermatitis, is a chronic and recurrent inflammatory skin disorder characterized by itching, skin dryness and the appearance of red, weeping skin lesions. In traditional Persian medicine, various plants have been used both orally and topically for the treatment of eczema, known as "*Nar ol-Farsi*." This study reviews the plants effective for eczema as referenced in Ibn Sina's "Qanoon", the most important source of traditional Persian medicine.

Methods: To identify plants effective for eczema, the second book of "Qanoon" was reviewed using the keyword "*Nar ol-Farsi*." After extracting the traditional names of the plants, their scientific names were identified with the help of reference books in botany. Extensive research was then conducted in modern scientific databases such as Google Scholar, Scopus and PubMed until January 2024 to investigate the anti-eczema, anti-inflammatory and antimicrobial effects of these plants in recent studies.

Ethical Considerations: In the present study, the ethical aspects of the library-based research, including the authenticity of the texts, honesty and integrity, have been duly observed.

Results: About eight traditional names of plants used for eczema relief were extracted from the second book of "Qanoon" and their scientific names were identified. Recent studies have revealed the anti-inflammatory and antibacterial effects of most of these plants.

Conclusion: Although the effects of many of the identified plants from traditional Persian medicine on eczema have not been studied in modern sources, these plants, with their identified effects on inflammation and infection, could be suitable candidates for further research on eczema management.

Keywords: Eczema; Medicinal Plants; Ibn Sina's Qanoon; Traditional Persian Medicine

Corresponding Author: Maryam Jahandideh; **Email:** Maryamjahandideh2009@gmail.com

Received: September 22, 2024; **Accepted:** December 14, 2024; **Published Online:** February 01, 2025

Please cite this article as:

Esmaeli H, Fahimi SH, Jahandideh M, Sarahroodi SH, Ghaffari S. Herbal Treatments for Eczema with an Approach to the Second Book of Ibn Sina's Qanoon. *Tārīkh-i pizishkī, i.e., Medical History*. 2024; 16: e29.

درمان‌های گیاهی اگزما با رویکردی به کتاب دوم قانون ابن سینا

حانیه اسمعیلی^۱، شیرین فهیمی^۱، مریم جهان‌دیده^{۱*}، شادی سرهرودی^۲، سولماز غفاری^۳

۱. گروه داروسازی سنتی و طب ایرانی، دانشکده داروسازی و علوم دارویی، دانشگاه علوم پزشکی آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۲. گروه فارماکولوژی و سم‌شناسی، دانشکده داروسازی و علوم دارویی، دانشگاه علوم پزشکی آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۳. گروه فارماسیوتیکس، دانشکده داروسازی و علوم دارویی، دانشگاه علوم پزشکی آزاد اسلامی، تهران، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: اگزما یا درماتیت یک اختلال التهابی جلدی مزمن و مکرر است که باعث خارش، خشکی جلد و بروز ضایعات پوستی قرمز و ترشح‌دار می‌گردد. در طب سنتی ایران، برای درمان اگزما که با عنوان «نارالفارسی» شناخته شده است، گیاهان متعددی به شکل خوراکی و موضعی کاربرد داشته‌اند. در این مطالعه گیاهان مؤثر بر اگزما در کتاب قانون ابن سینا به عنوان مهم‌ترین منبع طب سنتی ایران مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

روش: در مطالعه پژوهشی حاضر، به منظور شناسایی گیاهان مؤثر بر اگزما، کتاب دوم قانون با واژه کلیدی «نارالفارسی» مورد بررسی قرار گرفت و پس از استخراج نام‌های سنتی گیاهان، اسامی علمی آن‌ها به کمک کتب مرجع گیاه‌شناسی شناسایی شدند، سپس تحقیقات گسترده‌ای در پایگاه‌های علمی جدید مانند گوگل اسکولار، اسکوپوس و پابمد تا دی‌ماه ۱۴۰۲ انجام شد تا اثرات ضد اگزما، ضد التهاب و ضد میکروبی این گیاهان در مطالعات جدید بررسی گردند.

ملاحظات اخلاقی: در پژوهش حاضر جنبه‌های اخلاقی مطالعه کتابخانه‌ای شامل اصالت متون، صداقت و امانتداری رعایت شده است.

یافته‌ها: حدود ۸ نام سنتی از گیاهان مورد استفاده در بهبود اگزما از کتاب دوم قانون استخراج و اسامی علمی آن‌ها شناسایی شد. مطالعات جدید اثرات ضد التهابی و آنتی‌باکتریال بسیاری از این گیاهان را آشکار ساخته است.

نتیجه‌گیری: اگرچه اثرات بسیاری از گیاهان شناسایی شده در منابع طب سنتی ایران بر روی اگزما در منابع جدید مورد مطالعه قرار نگرفته است، ولی این گیاهان با دارا بودن اثرات ثابت‌شده در زمینه بهبود التهاب و عفونت می‌توانند گزینه‌های مناسبی برای مطالعات بیشتر در زمینه بهبود اگزما باشند.

واژگان کلیدی: اگزما؛ گیاهان دارویی؛ کتاب قانون؛ طب سنتی ایران

نویسنده مسئول: مریم جهان‌دیده؛ پست الکترونیک: Maryamjahandideh2009@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۰۱؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۲۴؛ تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۱/۱۳

خواهشمند است این مقاله به روش زیر مورد استناد قرار گیرد:

Esmaeli H, Fahimi SH, Jahandideh M, Sarahroodi SH, Ghaffari S. Herbal Treatments for Eczema with an Approach to the Second Book of Ibn Sina's Qanoon. Tārīkh-i pizishkī, i.e., Medical History. 2024; 16: e29.

مقدمه

درماتیت یک اختلال پوستی مداوم است که بر جمعیت‌های خاصی در سراسر جهان تأثیر می‌گذارد و پیامدهای اجتماعی و مالی قابل توجهی برای جامعه ایجاد می‌کند. بروز این پدیده تحت تأثیر عوامل متعددی، از جمله استعداد ژنتیکی، شرایط محیطی و انتخاب سبک زندگی است. درماتیت به عنوان یکی از اختلالات شایع پوستی با علائم مختلفی، از جمله اریتم، التهاب و خارش مشخص می‌گردد (۱). خارش یک نشانه شایع مشکلات مختلف پوستی مانند درماتیت، کهیر و پسوریازیس است (۲). خارش احساسی ناخوشایند است و اغلب در اشتیاق برای کاهش ناراحتی با خاراندن به اوج می‌رسد (۳). خارش توسط سلول‌های عصبی محیطی تخصصی فعال می‌شود که به عنوان نورون‌های آوران اولیه خارش در گانگلیون ریشه پشتی و گانگلیون سه‌قلو شناخته می‌شوند (۴). در میان اختلالات التهابی پوست، اگزما به عنوان یک بیماری شایع برجسته است، در حالی که اگزما و درماتیت هر دو نشان‌دهنده التهاب پوست هستند، اما معانی یکسانی ندارند. اگزما نوع خاصی از بثورات را توصیف می‌کند، در حالی که درماتیت انواع مختلفی از پوست ملتهب را دربر می‌گیرد. ویژگی‌های معمولی اگزما شامل برجستگی‌های ریز پر از مایع که در تکه‌های بزرگ‌تر ادغام می‌شوند، پوسته‌های خشک و خارش مداوم می‌باشند. علائم ممکن است یک هفته یا بیشتر طول بکشد و در عرض دو ساعت ظاهر شود (۵).

درماتیت را می‌توان به انواع حاد، تحت حاد و مزمن تقسیم‌بندی نمود. هر نوع نشان‌دهنده مرحله‌ای از پیشرفت یک فرآیند التهابی فعال است. اگزما می‌تواند در هر یک از این مراحل شروع و به مرحله دیگر منتقل شود. به طور معمول، شرایط اگزما تیز در صورت عدم درمان، خود به خود در طول زمان برطرف می‌شوند. با این حال، این شرایط ایده‌آل به دلیل عواملی مانند خراشیدگی و تحریک که تقریباً اجتناب‌ناپذیر است، به ندرت حاصل می‌گردد. خارش در التهاب اگزمایی قابل توجه است (۶-۵). درمان اگزما نیاز به رویکردی چندجانبه و بستگی به مرحله بیماری دارد. درمان‌های

مختلفی در مراحل حاد، تحت حاد و مزمن اگزما قابل استفاده است. پانسمان‌های خنک و مرطوب، کورتیکواستروئیدهای خوراکی و موضعی، آنتی‌هیستامین‌ها و آنتی‌بیوتیک‌های خوراکی گزینه‌های درمانی طب رایج برای درمان اگزما به شما می‌روند (۵).

طب سنتی ایران یک سیستم جامع از مراقبت‌های بهداشتی با قدمت طولانی است که بر رویکرد جامع به سلامت و بیماری تأکید دارد. این مکتب طبی دانش فلسفی، سنتی و تجربی را با تمرکز بر تعادل طبیعت بدن و مزاج فرد برای حفظ سلامتی و جلوگیری از بیماری ادغام می‌کند. یکی از اصول درمانی در طب سنتی ایران استفاده از گیاهان دارویی است. گیاهان دارویی به عنوان عناصر بنیادی در طب سنتی ایران در درمان بیماری‌های مختلف عمل می‌کنند. این مکتب درمانی بر استفاده از داروهای گیاهی تأکید دارد که اغلب به دلیل مزایای جامع و سمیت کمتر در مقایسه با داروهای صناعی ترجیح داده می‌شوند (۷).

ابن سینا، پزشک برجسته پارسی، در دوران طلایی عصر اسلامی کمک شایانی به طب سنتی ایران نموده است. کتاب ارزشمند او «قانون» یک اثر مهم در تاریخ پزشکی است که در پنج کتاب ساختار یافته است و بر اصول پزشکی و ماهیت سلامتی و بیماری تمرکز دارد. این کتاب به عنوان پایه‌ای برای درک بدن انسان و کارکردهای آن عمل و بر اهمیت تعادل در بدن تأکید می‌کند (۸). شیخ‌الرئیس در کتاب قانون خود برای تعریف شرایطی مشابه اگزما از واژه «نارالفارسی» استفاده کرده است. وی بثورات به شکل تاول، سوزاننده و خورنده (آکل، منقط، محرق، محدث خشک‌ریشه) همراه با درد و سوزش را نارالفارسی می‌نامد، البته وی معتقد است که نارالفارسی از جنس نمله (دانه یا دانه‌های بسیار همراه با سوزش ناشی از ماده سوزاننده صفراوی که در پوست ظاهر شده و موضع آن اندک ورم می‌کند و به اطراف سرایت می‌کند، مانند مورچه) سوزاننده با تاول‌های کوچک و بزرگ همراه با کمی مایع درون آن‌ها، از جنس ماده صفراوی سوخته و مقدار کمی سودا است. بر اساس باور این پزشک گرانقدر، فرق نارالفارسی با سایر بیماری‌های پوستی مشابه (نمله، جمره) دانه‌های سرخ یک جا

یا متفرق که بر بدن ظاهر شود و با سوزش بسیار همراه بوده و روز به روز منتشر گردد و عضو را گود کند و ماده آن خون سوداوی فاسد سمی است (...) در این است که نارالفارسی به سرعت در پوست ظاهر می‌شود و با ظهور بثورات، فرد دچار خارش بیش از حد می‌گردد. خارش زیاد باعث پاره شدن بثورات پوستی و خروج مایعی سوزاننده از آن‌ها می‌شود، سپس تاول‌ها خشک و پوسته‌پوسته می‌شوند و یک خط قرمز در محل بثورات بر جای می‌ماند که در صورت عدم درمان

مناسب و به موقع، نارالفارسی در آن منطقه مزمن می‌شود. نارالفارسی دارای یک ماده حاد به شدت صفراوی است که باعث تحلیل‌رفتن گوشت نیز می‌شود و وجه تمایز آن با جمره همین ماده است. این ماده در جمره به‌شدت سودایی است. به همین دلیل نباید نارالفارسی را با جمره و سایر بیماری‌های مشابه یکی دانست (۹). در جدول ۱ مقایسه‌ای کامل از علائم نارالفارسی در کتاب قانون و علائم اگزما در طب مدرن انجام شده است (۱۰).

جدول ۱: مقایسه علائم بیماری نارالفارسی از منظر قانون با بیماری اگزما در طب مدرن

اگزما	نارالفارسی
خشکی پوست (xerosis)	خشکی پوست
بثورات و پاپول‌های کوچک	بثورات کوچک و درشت
پاپول یا تاول‌های آبدار	تاول‌های آبکی
درد و سوزش	بثورات همراه با درد و سوزش شدید. درد مانند درد عضوی است که آتش به آن رسیده است.
خارش و التهاب	التهاب همراه با خارش
فرم حاد	بروز سریع

روش

در مطالعه پژوهشی حاضر برای یافتن گیاهان مورد استفاده در درمان اگزما، کتاب دوم قانون ابن سینا به عنوان یکی از منابع مهم طب سنتی ایران با واژه کلیدی نارالفارسی مورد بررسی قرار گرفت. پس از استخراج اسامی سنتی، با استفاده از کتب مرجع گیاه‌شناسی، نام سنتی گیاهان استخراج‌شده با اسامی علمی تطبیق داده شد (۱۴-۱۲). پس از آن، جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی علمی مانند Scopus، Google Scholar و PubMed به منظور بررسی پتانسیل گیاهان برای درمان اگزما انجام شد. جستجو شامل واژگان کلیدی مانند «اگزما»، «درماتیت»، «ضد باکتری» و «ضد التهاب» در ترکیب با نام علمی گیاه و مطالعات تحت پوشش منتشرشده تا دی‌ماه ۱۴۰۲ بود.

جهت درمان نارالفارسی در طب سنتی ایران ابتدا استفاده از فصد خون برای خروج ماده بیماری‌زا توصیه شده و در ادامه تجویز ملیحات و نوشیدنی‌های خنک همچون انار و عناب و تمر هندی و درمان‌های گیاهی پیشنهاد می‌گردد (۱۱). پزشکان ایرانی علی‌الخصوص ابن سینا به طور سنتی برای درمان درماتیت بر روی گیاهان دارویی مختلف متکی بوده‌اند. با این حال، شواهد علمی قابل توجهی در مورد اثربخشی این درمان‌ها وجود ندارد. این مطالعه با هدف شناسایی گیاهان دارویی مورد اشاره در کتاب دوم قانون ابن سینا برای درمان اگزما انجام شد.

ملاحظات اخلاقی

در پژوهش حاضر جنبه‌های اخلاقی مطالعه کتابخانه‌ای شامل اصالت متون، صداقت و امانتداری رعایت شده است.

یافته‌ها

در کتاب دوم قانون ۸ نام سنتی از گیاهان دارویی مورد استفاده برای درمان نارالفارسی یافت شد.

این گیاهان بر اساس ترتیب الفبایی اسامی سنتی فهرست شده‌اند. همچنین نام علمی، خانواده، اندام مورد استفاده، مزاج و افعال کلی گیاهان در جدول ۲ نشان داده شده است.

جدول ۲: گیاهان مورد استفاده برای درمان نارالفارسی بر اساس کتاب دوم قانون

نام سنتی	نام علمی	خانواده	قسمت مورد استفاده	مزاج	افعال کلی*
ترمس	<i>Lupinus angustifolius</i> L. <i>Lupinus termis</i> forssk.	Fabaceae	دانه	گرم و خشک	جالی مجفف محلل
جاوشیر	<i>Opopanax chironium</i> W.D.J.Koch	Apiaceae	صمغ	گرم و خشک	جالی مجفف محلل
حرف	<i>Lepidium sativum</i> L.	Brassicaceae	دانه	گرم و خشک	مجفف محلل
کرنب	<i>Brassica oleracea</i> L.	Brassicaceae	برگ	گرم و خشک	مجفف محلل
کرسنه	<i>Vicia sativa</i> L. <i>Vicia ervilia</i> L. [wild]	Fabaceae	دانه	گرم و خشک	جالی مجفف محلل
کزبره	<i>Coriandrum sativum</i> L.	Apiaceae	سرشاخه‌های هوایی	سرد و خشک	قابیض مبرد محلل رادی
لسان‌الحمل	<i>Plantago major</i> L.	Plantaginaceae	سرشاخه‌های هوایی	سرد و خشک	قابیض مبرد مجفف رادی
یتوع	<i>Euphorbia</i> sp.	Euphorbiaceae	شیرابه	گرم و خشک	محلل

* جالی: پاک‌کننده؛ رادی: مانع و بازگرداننده ماده به عضو؛ قابیض: متراکم‌کننده اجزا و مسدودکننده مجاری؛ مبرد: سردکننده؛ مجفف: خشک‌کننده؛ محلل: تحلیل‌برنده.

۱. ترمس (*Lupinus angustifolius*, *Lupinus termis*):
در سال ۲۰۱۴ میلان - لینارس (Millán-Linares) و همکاران برای یافتن اثرات ضد التهابی پروتئین

در منابع جدید، اثرات تمام نام‌های علمی گیاهان ذکرشده در جدول ۲ در ارتباط با اگزما جستجو شد. نتایج به شرح زیر است:

برای مدیریت زخم‌های دیابتی مورد بررسی قرار دادند و دریافتند که این فرمولاسیون می‌تواند $\text{TNF-}\alpha$ و $\text{IN-}\alpha$ را کاهش داده و منجر به بهبود سریع‌تر زخم شود (۲۱).

در سال ۲۰۱۱ دیواکار (Diwakar) ثابت کرد که روغن مشتق‌شده از *L. sativum* دارای خواصی است که با التهاب مقابله می‌کند و علت آن را حضور α -لینولنیک اسید (ALA) بیان کرد. این روغن سطوح ALA، ایکوزاپنتانوئیک اسید (EPA) و اسید دکوزاهگزانوئیک (DHA) را افزایش و همزمان غلظت اسید لینولنیک و اسید آراشیدونیک را کاهش می‌دهد. علاوه بر این، روغن به دست‌آمده از *L. sativum* توانایی کاهش سرعت تولید مثل لنفوسیت‌های موجود در طحال و کاهش تولید فاکتورهای التهابی مانند $\text{TNF-}\alpha$ ، IL-2، NO، LTB4 و H_2O_2 را داراست (۲۲).

۳. کرفس (*Brassica oleracea*): کرفس که امروزه با نام کلم شناخته می‌شود، یکی از سبزیجاتی است که به طور گسترده کشت می‌شود و در سطح جهان از محبوبیت زیادی برخوردار است. این گیاه در خانواده گیاه‌شناسی Brassicaceae طبقه‌بندی می‌شود و معمولاً کلم سبز نامیده می‌شود. کلم قرمز نیز طبقه‌بندی علمی مشابهی دارد (۲۳-۲۵).

در سال ۲۰۱۷ لی (Lee) و همکاران دریافتند که عصاره‌های کلم می‌توانند التهاب را در موش‌های مبتلا به درماتیت تماسی کاهش دهند. عصاره متانولی گیاه کلم توانست باعث کاهش تورم گوش، اریتم، هیپرپلازی اپیدرمی و انفیلتراسیون سلول‌های ایمنی گردد. علاوه بر این، این عصاره‌ها توانستند فاکتورهای التهابی (γ -INF، α -TNF، IL6) را بدون تأثیر بر وزن بدن یا اندازه طحال موش کاهش دهند (۲۶).

در سال ۲۰۲۲ رخچا (Rakhecha) و همکاران نشان دادند که نیکوتین موجود در *B. oleracea* می‌تواند التهاب ناشی از آرتریت روماتوئید (RA) را با کاهش میزان پروتئین‌هایی که در مقادیر کم باعث التهاب در سلول‌های مفصلی می‌شوند، کاهش دهد (۲۷).

در سال ۲۰۱۹ جئون (Jeon) و همکاران خواص ضد التهابی بالقوه عصاره آب کلم و سولفورافان را ارزیابی کردند. نتایج

هیدرولیزات‌های مشتق‌شده از دانه‌های *L. angustifolios* مطالعاتی انجام دادند. آن‌ها با استفاده از یک مدل ماکروفاژ مشتق‌شده از سلول‌های THP-1، ممانعت از آنزیم‌های دخیل در مسیر التهابی را مورد بررسی قرار دادند و به اثرات ضد التهابی این گیاه پی بردند (۱۵).

در سال ۲۰۲۱ چاتیگنر (Chataigner) و همکاران مطالعه‌ای بر روی *L. angustifolios* انجام دادند تا خواص ضد التهابی آن را بررسی کنند. یافته‌های این تحقیق نشان داد که *L. angustifolios* حاوی پروتئین γ -conglutinin است که اثرات محافظتی در برابر بیماری‌های مرتبط با التهاب را نشان می‌دهد. به طور خاص، این پروتئین فرایند سیگنال‌دهی انسولین را تسهیل می‌کند و به طور همزمان سطوح مختلف واسطه‌های التهابی را کاهش می‌دهد که شامل iNOS، $\text{TNF-}\alpha$ ، IL-1 β ، IL-6، IL-12، IL-17 و IL-27 می‌شود (۱۶).

در سال ۲۰۱۰ کوپلز (Quiles) و همکاران تأیید کردند که گونه‌های وحشی لوبین سودانی (*Lupinus termis*) با لوبینوس آلبوس یکسان است (۱۷). بر اساس مطالعه مگال هیس در سال ۲۰۱۷، اثرات التهابی لوبین با منشأ عصاره‌های آلکالوئیدی آن مرتبط می‌باشد (۱۸).

در سال ۲۰۱۱ همزه (Hamzah) در مطالعه‌ای تأثیر ژل موضعی حاوی *L. termis* در ترکیب با زردچوبه و افاقیا برای درمان التهاب ناشی از کاراگینان در موش‌های صحرایی آلبینو را بررسی کرد. نتایج این مطالعه نشان داد که عصاره زردچوبه، افاقیا و لوبین دارای اثرات ضد التهابی بالقوه هستند (۱۹).

۲. حرف (*Lepidium sativum*): در سال ۲۰۱۹ القهطانی (Alqahtani) و همکاران خواص ضد باکتریایی عصاره‌های مشتق‌شده از *L. sativum* را بررسی کردند. این عصاره‌ها در برابر طیف متنوعی از باکتری‌ها، از جمله استافیلوکوکوس اورئوس، باسیلوس سرئوس، اشیریشیا کلی، سودوموناس آئروژینوزا، میکروکوکوس لوتئوس و سالمونلا مؤثر بودند (۲۰). در سال ۲۰۲۱ کامل و همکارانش در یک مطالعه اثربخشی یک نانو اولئوژل سب‌بعدی حاوی روغن دانه *L. sativum* را

نشان داد که عصاره گشنیز می‌تواند یک درمان جایگزین برای درماتیت ناشی از پوشک باشد (۳۵).

۵. کرسنه (*Vicia ervilia*, *Vicia sativa*): دانه‌های کرسنه از نظر تاریخی برای طب سنتی و غذای انسان اهمیت زیادی داشته است (۳۶). در سال ۲۰۱۷ اوکبا (Okba) و همکاران در مطالعه‌ای ویژگی‌های ضد التهابی عصاره اتانولی حاصل از دانه‌های *V.ervilia* را نشان دادند. این عصاره به طور مؤثر ادم ناشی از کاراگینان را تا ۲۴/۵ درصد از حجم اولیه آن کاهش داد. جالب توجه است که در طول مطالعه هیچ زخمی ناشی از تجویز عصاره مشاهده نشد. بنابراین این عصاره ممکن است جایگزین مناسب و مطمئنی برای داروهای ضد التهابی سنتی باشد (۳۷).

در سال ۲۰۰۸ چاندا (Chanda) و همکاران گزارش دادند که *Vicia sativa* دارای اثرات ضد میکروبی است. این مطالعه ادعا می‌کند که روغن *V. sativa* دارای فعالیت ضد باکتریایی متوسطی در برابر برخی از سویه‌های گرم مثبت است (۳۸).

در سال ۲۰۰۴ کمال‌الدین و همکاران مطالعه‌ای به منظور بررسی اثرات ضد التهابی عصاره‌های اتانولی اندام‌های هوایی *V. sativa* در برابر واسطه‌های التهابی انجام دادند. یافته‌های این مطالعه نشان داد که عصاره *V. sativa* فعالیت مهاری در برابر عوامل شیمیایی مختلف التهابی و درد، از جمله ادم پنجه ناشی از کاراگینان از خود نشان می‌دهد (۳۹).

۶. لسان‌الحمل (*Plantago major*): خواص ضد التهابی *P. major* در طب مدرن آشکار شده است. آزمایش‌ها نشان داد که عصاره متانولی این گیاه تولید اکسید نیتریک و فاکتور نکروز تومور- α را افزایش می‌دهد، تکثیر لنفوسیت‌ها را تقویت می‌کند و ماکروفاژهای فعال شده با اثرات سیتوتوکسیک تولید می‌کند. این خواص ممکن است به جلوگیری از تومورها و عفونت‌ها کمک کند. *P. major* همچنین دارای خواص تعدیل‌کننده ایمنی است و عصاره آبی گیاه ممکن است مزایای بالقوه‌ای در درمان سرطان خون و عفونت‌های ویروسی داشته باشد (۴۰-۴۱).

نشان داد که این عصاره باعث کاهش ترشح لنفوپروتئین استرومایی تیموس (TSLP) و مهار فعالیت کاسپاز ۱ در سلول‌ها می‌شود. سولفورافان یک ماده اصلی جدا شده از *B.oleracea* به طور قابل توجهی سطوح واسطه‌های التهابی، از جمله TSLP، فاکتور نکروز تومور (γ -TNF)، IL-1b، IL-6 و IL-8 را به صورت وابسته به دوز مهار می‌کند (۲۸).

در سال ۲۰۲۳ فاندی (Fandi) و همکاران اثربخشی کرم موضعی حاوی عصاره *B.oleracea* و *Lactuca sativa* را در درمان آکنه ولگاریس ارزیابی کردند. نتایج نشان داد که *B.oleracea* دارای اثرات ضد التهابی خوبی بوده و مخلوط آن با کاهو برای درمان آکنه ولگاریس مؤثر است (۲۹).

۴. کزبره (*Coriandrum sativum*): کزبره که با نام گشنیز شناخته می‌شود، دارای خواص قابل توجهی برای سلامت پوست است. در سال ۲۰۰۸ روتر (Reuter) و همکاران بیان کردند که لینالول جزء اصلی روغن گشنیز است و ۶۰ تا ۷۵ درصد از ترکیب آن را تشکیل می‌دهد. همچنین پارک (Park) و همکاران تأیید کردند که عصاره اتانولی گشنیز استاندارد شده می‌تواند درماتیت پوست و رفتار خارش را مهار و واسطه‌های التهابی مانند IL-1, γ -IFN, IL-4 و IL-13 را تنظیم کند (۳۰-۳۱).

نتایج حاصل از مطالعات ملک مهدوی و جوادی والا در سال ۲۰۲۲ بر روی فعالیت ضد التهابی *C. sativum* عمدتاً بر روی IL-1b, IL-6 و γ -TNF تمرکز داشته است (۳۲).

در مطالعات مختلف محققان اثرات ضد باکتریایی عصاره‌های آبی و اتانولی قسمت‌های مختلف گشنیز را بررسی کردند. علاوه بر این، اوداه (Oudah) و باراتا (Baratta) نشان دادند که روغن فرار گشنیز فعالیت ضد میکروبی علیه استرپتوکوک پیوژنز و استافیلوکوکوس اورئوس دارد. این روغن به خوبی توسط پوست تحمل می‌شود (۳۳-۳۴).

در سال ۱۳۹۶ دستغیب و همکاران در یک کارآزمایی کنترل‌شده غیر تصادفی یک سوکوره، اثرات یک کرم حاوی عصاره *C.sativum* را با هیدروکورتیزون در درمان درماتیت ناشی از پوشک در نوزادان مقایسه کردند. این مطالعه آزمایشی

بحث

هزاران سال است که از گیاهان دارویی برای التیام و بازگرداندن سلامتی در جوامع بومی در سراسر جهان استفاده می‌شود. امروزه بیش از ۷۵ درصد از جمعیت جهان برای نیازهای بهداشتی خود به داروهای گیاهی سنتی متکی هستند، زیرا داروهای گیاهی به دلیل ایمن بودن، مؤثر بودن، سازگاری با محیط زیست، مقرون به صرفه بودن، دسترسی آسان، پذیرش فرهنگی و عوارض جانبی کمتری نسبت به داروهای صناعی شناخته شده‌اند. علاوه بر این، داروهای گیاهی سنتی نقش اساسی در توسعه پزشکی مدرن ایفا کرده‌اند و همچنان منبع اکتشافات دارویی جدید هستند (۴۶).

طب سنتی ایران به عنوان یک مکتب پزشکی با قدمت هزاران ساله، حاوی گنجینه عظیمی از ترکیبات طبیعی بوده که برای درمان بیماری‌های مختلف در اشکال دارویی متنوع توسط حکمای این مکتب طبی مورد استفاده قرار گرفته است. اگزما از جمله بیماری‌هایی است که در منابع طب سنتی ایران مورد توجه بوده و با واژه نارالفارسی معرفی گردیده است. فصد خون، تجویز ملینات و نوشیدن آبمیوه‌های سردی‌بخش (انار، تمر هندی و عناب) از جمله رویکردهای پزشکان طب ایرانی برای درمان این بیماری به شمار می‌رود. ابن سینا در کتاب قانون خود در درمان نارالفارسی رویکرد متفاوتی دارد. با توجه به سخنان وی می‌توان درمان نارالفارسی را به دو مرحله تقسیم کرد: مرحله اول، قبل از شکل گرفتن بثورات پوستی است، در این مرحله می‌توان از داروهای مجفف که همراه با خاصیت تبرید و تحلیل از کمی قوت قبض نیز برخوردارند، بهره برد؛ در مرحله دوم که بثورات و تاول‌های به وجود آمده بر اثر خارش پاره شده و ممکن است به زخم‌های چرکین تبدیل شوند، از داروهایی که مجفف قوی همراه با خاصیت تبرید و ردع هستند (روزانه دو بار) می‌توان استفاده کرد (۹). بر پایه رویکرد ابن سینا، در مرحله اول درمان نارالفارسی گیاهانی مانند کرنب، کزبره و لسان‌الحمل کاربرد بهتری دارند و برای بهبود مرحله دوم بیماری گیاهان کزبره، کرسنه، کرنب،

در سال ۱۳۹۳ یزدیان و همکاران نشان دادند که *P. major* به طور مؤثری کهیر حاد را درمان می‌کند و دلیل آن وجود اجزای گیاهی مانند اورسولیک، اولئانولیک، α -لینولنیک و لوتئولین است که می‌توانند تولید پروستاگلاندین‌های کاتالیز شده توسط COX-2 را مهار و مهاجرت لکوسیت‌ها و دگرانولاسیون ماست سل را سرکوب کنند (۴۲).

تریاستوتی (Triastuti) و همکاران در سال ۲۰۱۹ اثرات ضد التهابی یک میکروامولسیون موضعی حاوی *P. major* را با استفاده از مدل ادم ناشی از روغن کروتون در گوش موش بررسی کردند. این مطالعه نشان داد که تأثیر میکروامولسیون گیاهی در کاهش التهاب با هیدروکورتیزون ۱ درصد قابل مقایسه است (۴۳).

۷. *Ephorbia sp*): بانی (Bani) و همکارانش در سال ۲۰۰۰ خواص ضد التهابی لاتکس تولید شده از جنس *Ephorbia* را بررسی کردند و اثرات ضد التهابی بخش محلول در آب از لاتکس *Euphorbia royleana* را با استفاده از مدل‌های مختلف آزمایش حاد و مزمن در موش‌ها مورد ارزیابی قرار دادند. در این مطالعه استیل سالیسیلیک اسید (ASA) به عنوان کنترل مثبت استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که لاتکس فعالیت ضد التهابی وابسته به دوز قابل توجهی را نشان می‌دهد که از طریق کاهش حجم ترشحات ناشی از مهاجرت لکوسیت‌ها آشکار گردید. با این حال، لاتکس تنها یک اثر مهاری ضعیف در تشکیل گرانولوم‌های ناشی از گلوله‌های پنبه نشان داد (۴۴).

در سال ۲۰۱۵ سلیم و همکاران مطالعه‌ای در مورد اثرات ضد التهابی لاتکس *Euphrbia helioscopia* بر روی ادم ناشی از کاراگینان بر روی موش‌ها انجام دادند. در این مطالعه لاتکس با دوز ۲۰۰ میلی‌گرم بر کیلوگرم حداکثر اثر ضد التهابی (۶۸/۷۵ درصد) را نسبت به گروه شاهد (ایندومتاسین ۵۹/۳۸ درصد) نشان داد (۴۵).

لازم به ذکر است مقاله حاضر بر اساس پایان‌نامه دکترای تخصصی داروسازی سنتی (حانیه اسماعیلی، شماره ۱۶۲۷۶۳۹۵۳) در دانشگاه علوم پزشکی آزاد اسلامی تهران تدوین گردیده است.

مشارکت نویسندگان

حانیه اسماعیلی: مشارکت در تمامی مراحل مطالعه و نگارش متن.

شیرین فهیمی: استاد مشاور پایان‌نامه، بررسی کلیت کار و نظارت بر انجام مطالعه.

مریم جهان‌دیده: ارائه ایده اولیه و راهنمایی در طراحی و ساختار مطالعه.

شادی سرهرودی: استاد راهنمای پایان‌نامه و نظارت بر انجام مطالعه.

سولماز غفاری: مشاوره و نظارت بر انجام مطالعه.

نویسندگان نسخه نهایی را مطالعه و تأیید نموده و مسئولیت پاسخگویی در قبال پژوهش را پذیرفته‌اند.

تشکر و قدردانی

ابراز نشده است.

تضاد منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافع احتمالی را در رابطه با تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله اعلام نکرده‌اند.

تأمین مالی

نویسندگان اظهار می‌نمایند که هیچ‌گونه حمایت مالی برای تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله دریافت نکرده‌اند.

جاوشیر، حرف و ترمس پیشنهادهای مناسبی هستند، به علاوه می‌توان برای اطراف ضایعات پوستی از آب گیاهان مبرد و رادع مانند گشنیز و لسان‌الحمل استفاده کرد.

نتیجه‌گیری

با بررسی مطالعات طب رایج می‌توان رویکرد طب سنتی را در درمان اگزما از نظر تأثیر بر روی واسطه‌های التهابی توضیح داد. در مرحله تشکیل تاول، وجود عامل التهابی به همراه عواملی مانند خشکی پوست منجر به ترشح عوامل التهابی، از جمله IL4، IL5، IL6، IL7A و IL8 می‌شود. عوامل ذکرشده همراه با وجود استافیلوکوکوس اورئوس باعث خارش شدید، احساس سوزش و ایجاد بثورات تاول مانند می‌گردد (۴۷). در این مرحله گیاهانی که می‌توانند اینترلوکین‌های ۴ تا ۸، PGE2 و IgE را کاهش دهند مانند گشنیز (IL4 و IL6) و کرب (IL6، IL4 و IgE) مؤثر هستند. در مرحله حاد، این گیاهان ممکن است علائمی از جمله خارش، قرمزی، التهاب و سوزش را بهبود بخشند. در مرحله تحت حاد و مزمن اگزما، عوامل التهابی مانند INF آلفا، IL17، IL22 و پاسخ ترکیبی توسط سلول‌های التهابی (Th17، Th22) در حال افزایش است (۴۷، ۵). بر اساس مطالعات جدید، اکثر گیاهان ذکرشده در جدول ۲ دارای اثرات ضد التهابی هستند. بنابراین گیاهان استخراج‌شده می‌توانند به شکل موضعی برای درمان مراحل حاد، تحت حاد و مزمن درماتیت، همانطور که در کتاب قانون اشاره شده است، مفید باشند. برخی از گیاهان ذکرشده در این جدول به عنوان محصولات موضعی در سال‌های اخیر فرموله شده‌اند. این فرمول‌ها در حال حاضر در مراحل توسعه پیش‌بالینی و بالینی هستند (۱۹، ۲۸). در آینده، ممکن است این گیاهان به عنوان درمان‌های جایگزین جدید برای درماتیت مورد استفاده قرار گیرند. علاوه بر این، سایر گیاهان استخراج‌شده با اثرات ضد التهابی ثابت‌شده می‌توانند گزینه‌های مناسبی برای مطالعات آینده در مورد درمان اگزما در نظر گرفته شوند.

References

1. Chew YL, Al-Nema M, Ong VW. Management and treatment of atopic dermatitis with modern therapies, complementary and alternative medicines: A review. *Oriental Pharmacy and Experimental Medicine*. 2018; 18(2): 67-76.
2. Yamaura K, Tomono A, Suwa E, Ueno K. Sex-related differences in SLIGRL-induced pruritus in mice. *Life sciences*. 2014; 94(1): 54-57.
3. Liang J, Kawamata T, Ji W. Molecular signaling of pruritus induced by endothelin-1 in mice. *Experimental Biology and Medicine*. 2010; 235(11): 1300-1305.
4. Han L, Dong X. Itch mechanisms and circuits. *Annual Review of Biophysics*. 2014; 43(1): 331-355.
5. Dinulos JG. *Habif Clinical Dermatology E-Book*. New York: Elsevier Health Sciences; 2019.
6. Phelps RG, Miller MK, Singh F. The varieties of "eczema": Clinicopathologic correlation. *Clinics in Dermatology*. 2003; 21(2): 95-100.
7. Rezaei A. A Survey on the Situation of Traditional Iranian Medicine and its History in Iranian Herbal Research. *Medical History Journal*, 2017; 9(32): 71-84.
8. Shadigoo SH. Review and Analysis of Medicinal Plants from the Perspective of Khaghani, Saadi and Ibn Sina. *Medical History Journal*. 2020; 12(43): 19-32.
9. Ibn-Sina H. *Al-Qanoon fi al-Tib*. Beirut: Dar al-Ihya al-Traath al-Arabi; 2005.
10. Jameson JL, Fauci AS, Kasper DL, Hauser SL, Longo DL, Loscalzo J. *Harrison's principles of internal medicine*. New York: Mcgraw-Hill; 2018.
11. Nighat P, Mohsin M, Khan BD. Unani concept and recent highlights of eczema as per unani medicine system and its management with Unani drugs. *Journal of Medicinal Plants Studies*. 2020; 8(4): 36-39.
12. Soltani A. *Encyclopedia of Traditional Medicine (Medicinal Plants)*. Tehran: Iran University of Medical Sciences and Health Services, Institute for the Study of the History of Medicine, Islamic and Complementary Medicine; 2004.
13. Dini M. *Scientific names of medicinal plants used in traditional medicine*. Tehran: Forest and Rangeland Research Institute; 2005.
14. Ghahraman A, Okhovvat AR. *Matching ancient names of medicinal plants with scientific names*. Tehran: Tehran University of Medical Sciences; 2004.
15. del Carmen Millán-Linares M, Bermúdez B, del Mar Yust M, Millán F, Pedroche J. Anti-inflammatory activity of lupine (*Lupinus angustifolius* L.) protein hydrolysates in THP-1-derived macrophages. *Journal of Functional Foods*. 2014; 8: 224-233.
16. Chataigner M, Martin M, Lucas C, Pallet V, Layé S, Mehaignerie A, et al. Fish hydrolysate supplementation containing n-3 long chain polyunsaturated fatty acids and peptides prevents LPS-induced neuroinflammation. *Nutrients*. 2021; 13(3): 824.
17. Quiles MR, Oquendo-Jiménez I, Herreño-Saénz D, Antoun MD. Genotoxicity of alkaloid-rich extract from *Lupinus termis* seeds. *Pharm. Crops*. 2010; 1(1): 18-23.
18. Magalhães SC, Fernandes F, Cabrita AR, Fonseca AJ, Valentão P, Andrade PB. Alkaloids in the valorization of European *Lupinus* spp. seeds crop. *Industrial Crops and Products*. 2017; 95: 286-295.
19. Hamzah MM. Evaluation of topical preparations containing curcuma, acacia and lupinus extracts as an anti-inflammatory drugs. *International Journal of Applied Research in Natural Products*. 2011; 4: 19-23.
20. Alqahtani FY, Aleanizy FS, Mahmoud AZ, Farshori NN, Alfaraj R, Al-Sheddi ES, et al. Chemical composition and antimicrobial, antioxidant, and anti-inflammatory activities of *Lepidium sativum* seed oil. *Saudi Journal of Biological Sciences*. 2019; 26(5): 1089-1092.
21. Kamel R, Elmotasem H, Abdelsalam E, Salama A. *Lepidium sativum* seed oil 3D nano-oleogel for the management of diabetic wounds: GC/MS analysis, in-vitro and in-vivo studies. *Journal of Drug Delivery Science and Technology*. 2021; 63: 102504.
22. Diwakar BT, Lokesh BR, Naidu KA. Modulatory effect of α -linolenic acid-rich garden cress (*Lepidium sativum* L.) seed oil on inflammatory mediators in adult albino rats. *British Journal of Nutrition*. 2011; 106(4): 530-539.
23. Rokayya S, Li CJ, Zhao Y, Li Y, Sun CH. Cabbage (*Brassica oleracea* L. var. capitata) phytochemicals with antioxidant and anti-inflammatory potential. *Asian Pacific Journal of Cancer Prevention*. 2013; 14(11): 6657-6662.
24. Lin JY, Li CY, Hwang IF. Characterisation of the pigment components in red cabbage (*Brassica oleracea* L. var.) juice and their anti-inflammatory effects on LPS-stimulated murine splenocytes. *Food Chemistry*. 2008; 109(4): 771-781.
25. Noess K. Ulcer-fiber-cabbage and vitamin U. *Tidsskr Nor Laegeforen*. 1986; 106(8): 693-694.

26. Lee Y, Kim S, Yang B, Lim C, Kim JH, Kim H, Cho S. Anti-inflammatory effects of *Brassica oleracea* Var. capitata L. (Cabbage) methanol extract in mice with contact dermatitis. *Pharmacognosy Magazine*. 2018; 14(54): 174-188.
27. Rakhecha B, Agnihotri P, Dakal TC, Saquib M, Monu, Biswas S. Anti-inflammatory activity of nicotine isolated from *Brassica oleracea* in rheumatoid arthritis. *Bioscience Reports*. 2022; 42(4): BSR20211392.
28. Jeon M, Lee J, Lee HK, Cho S, Lim JH, Choi Y, et al. Sulforaphane mitigates mast cell-mediated allergic inflammatory reactions in in silico simulation and in vitro models. *Immunopharmacology and Immunotoxicology*. 2020; 42(2): 74-83.
29. Fandi J, Alhames AS, Hamed FW, Hussein B. Assessment of a topical cream containing cabbage (*Brassica oleracea*) and lettuce (*Lactuca sativa*) extracts for the treatment of acne vulgaris. *International Journal of Herbal Medicine*. 2023; 11(4): 47-50.
30. Reuter J, Huyke C, Casetti F, Theek C, Frank U, Augustin M, et al. Anti-inflammatory potential of a lipolotion containing coriander oil in the ultraviolet erythema test. *Journal der Deutschen Dermatologischen Gesellschaft*. 2008; 6(10): 847-851.
31. Park G, Kim HG, Lim S, Lee W, Sim Y, Oh MS. Coriander alleviates 2, 4-dinitrochlorobenzene-induced contact dermatitis-like skin lesions in mice. *Journal of Medicinal Food*. 2014; 17(8): 862-868.
32. Malek Mahdavi A, Javadi Z. Systematic review of preclinical studies about effects of *Coriandrum sativum* L. on inflammatory mediators. *Inflammopharmacology*. 2022; 30(4): 1131-1141.
33. Oudah I. Evaluation of aqueous and ethanolic extraction for Coriander seeds, leaves and stems and studying their antibacterial activity. *Iraqi National Journal of Nursing Specialties*. 2010; 23(1): 1-7.
34. Baratta MT, Dorman HD, Deans SG, Biondi DM, Ruberto G. Chemical composition, antimicrobial and antioxidative activity of laurel, sage, rosemary, oregano and coriander essential oils. *Journal of Essential Oil Research*. 1998; 10(6): 618-627.
35. Dastgheib L, Pishva N, Saki N, Khabnadideh S, Kardeh B, Torabi F, et al. Efficacy of topical *Coriandrum sativum* extract on treatment of infants with diaper dermatitis: A single blinded non-randomised controlled trial. *The Malaysian Journal of Medical Sciences*. 2017; 24(4): 97-101.
36. Caracuta V, Barzilai O, Khalaily H, Milevski I, Paz Y, Vardi J, et al. The onset of faba bean farming in the Southern Levant. *Scientific Reports*. 2015; 5(1): 14370.
37. Okba MM, Abdel Jaleel GA, Yousif MF, El Deeb KS, Soliman FM. *Vicia ervilia* L. seeds newly explored biological activities. *Cogent Biology*. 2017; 3(1): 1299612.
38. Chanda S, Dudhatra S, Kaneria M. Antioxidative and antibacterial effects of seeds and fruit rind of nutraceutical plants belonging to the Fabaceae family. *Food & Function*. 2010; 1(3): 308-315.
39. Gamal-Eldeen AM, Kawashty SA, Ibrahim LF, Shabana MM, El-Negoumy SI. Evaluation of antioxidant, anti-inflammatory, and antinociceptive properties of aerial parts of *Vicia sativa* and its flavonoids. *Journal of Natural Remedies*. 2004; 4(1): 81-96.
40. Gomez-Flores R, Calderon CL, Scheibel LW, Tamez-Guerra P, Rodriguez-Padilla C, Tamez-Guerra R, et al. Immunoenhancing properties of *Plantago major* leaf extract. *Phytotherapy Research: An International Journal Devoted to Pharmacological and Toxicological Evaluation of Natural Product Derivatives*. 2000; 14(8): 617-622.
41. Chiang LC, Chiang W, Chang MY, Lin CC. In vitro cytotoxic, antiviral and immunomodulatory effects of *Plantago major* and *Plantago asiatica*. *The American journal of Chinese medicine*. 2003; 31(02): 225-234.
42. Yazdian MA, Khodadoost M, Gheisari M, Kamalinejad M, Ehsani AH. A hypothesis on the possible potential of *Plantago major* in the treatment of urticaria. *Galen Medical Journal*. 2014; 3(2): 123-126.
43. Triastuti A, Indrati O, Hayati F. Development of microemulsion containing *Plantago major* extracts: Formulation and evaluation of topical anti-inflammatory activities. *Cappadocia: The Fifth International Mediterranean Symposium on Medicinal and Aromatic Plants (MESMAP-5)*; 2019.
44. Bani S, Kaul A, Jaggi BS, Suri KA, Suri OP, Sharma OP. Anti-inflammatory activity of the hydrosoluble fraction of *Euphorbia royleana* latex. *Fitoterapia*. 2000; 71(6): 655-662.
45. Saleem U, Mahmood S, Ahmad B, Saleem M, Anjum AA. Estimation of genotoxic and mutagenic potential of latex and methanolic leaves extract of *Euphorbia helioscopia* by comet assay and Ames test. *Asian Pacific Journal of Tropical Disease*. 2015; 5: S145-150.

46. Latifi SAH, Khosravi A, Mahmoodi SA, Salehi M, Asadi MH. A Review of Effective Material Medica on Skin and Hair Health from the Perspective of Iranian Medicine. *Tārīkhi pizishkī*, i.e., Medical History. 2023; 15(48): e20.
47. Nakahara T, Kido-Nakahara M, Tsuji G, Furue M. Basics and recent advances in the pathophysiology of atopic dermatitis. *The Journal of Dermatology*. 2021; 48(2): 130-139.